

สรุปผลการวิจัย และขอเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้เพื่อต้องการเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาสังคมศึกษา ระหว่างการเรียนแบบธรรมชาติด้วยวิธีบรรยาย กับการเรียนจากห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน โดยทดลองกับนักศึกษาชั้น ป.กศ. ปีที่ 1 เรื่องประเทศออสเตรเลีย ซึ่งเป็นเรื่องที่นักศึกษาไม่เคยเรียนมาก่อน

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้น ป.กศ. ปีที่ 1 จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ให้มีระดับความสามารถในการเรียนวิชาสังคมศึกษา (ภูมิศาสตร์) ใกล้เคียงกัน โดยการจับคู่กันของคะแนนการสอบปลายภาควิชาสังคมศึกษา 5 (ภูมิศาสตร์ 2) ในภาคเรียนที่ 2/2517

เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วยแบบทดสอบสองชุดคือ แบบทดสอบเพื่อวัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนเรื่องประเทศออสเตรเลียเมื่อเรียนจบทันที และแบบทดสอบเพื่อวัดความจำภายหลังเมื่อทำการสอนไปแล้วหนึ่งสัปดาห์ แบบทดสอบทั้งสองประเภทนี้ได้ทำการวิเคราะห์ เพื่อปรับปรุงจนได้ข้อทดสอบที่มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา เพื่อนำไปทดสอบกับตัวอย่างประชากรที่คัดเลือกเพื่อทำการวิจัย นอกจากนี้ยังมีเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ชุดการสอนประจำศูนย์การเรียน และสื่อการสอนประเภทอื่น เช่น แผนที่ ลูกโลก

เมื่อทำการสอนด้วยวิธีบรรยายและใช้ห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนเมื่อเรียนจบทันที หลังจากนั้นหนึ่งสัปดาห์ได้ทดสอบอีกครั้งหนึ่ง โดยใช้แบบทดสอบพร้อมชานกับแบบทดสอบเดิม ซึ่งมีขอบเขตเนื้อหาในแบบเดียวกัน เพื่อวัดความจำในเนื้อหาวิชาของการเรียนทั้งสองแบบ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามวิธีสถิติหาค่ามัธยิมเลขคณิต และทดสอบความแตกต่างของค่ามัธยิมเลขคณิตโดยใช้ z -test ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

ผลการวิจัย

1. สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนระหว่างการเรียนด้วยวิธีบรรยายกับการเรียนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนของนักศึกษา ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

2. ความจำในเนื้อหาของการเรียนด้วยวิธีบรรยาย กับการเรียนในห้องเรียนแบบ
ศูนย์การเรียน ให้ผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

คามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการทดสอบหลังการทดสอบครั้งแรกหนึ่งสัปดาห์ กลุ่มทดลอง
สูงกว่ากลุ่มควบคุม แสดงว่านักศึกษาที่มีความจำในเนื้อหาวิชาที่เรียนจากห้องเรียนแบบศูนย์การ
เรียนดีกว่าการเรียนด้วยวิธีบรรยาย

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการวิจัยปรากฏว่าสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนระหว่างการสอนด้วยวิธีบรรยาย
กับการเรียนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน ไม่แตกต่างกัน แสดงว่าการเรียนจากศูนย์การ
เรียน นักศึกษาได้รับเนื้อหาวิชาไม่ด้อยไปกว่าการเรียนจากห้องเรียนที่มีครูเป็นศูนย์กลาง
ทว่าคุณภาพของการเรียนจากศูนย์การเรียน อาจจะสูงกว่า เพราะเป็นการเรียนรู้ที่นักศึกษา
ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง มีครูสอนยัดเยียดให้

อนึ่ง ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์นั้นเป็นผลจากการทดสอบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในด้าน
เนื้อหาวิชาและความจำเท่านั้น ส่วนในด้านคุณค่าต่าง ๆ ผู้วิจัยได้สังเกตและสรุปผลจากการ
วิจารณ์ของนักศึกษาที่เรียนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน ว่ามีความสนใจ กระตือรือร้นตื่นตัว
อยู่ตลอดเวลา ตื่นเต้นกับการใช้สื่อการสอนประเภทต่าง ๆ และรู้จักทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม
นักศึกษาบางคนที่เรียนเสร็จก่อนยังมีความปรารถนาที่จะศึกษาด้วยวิธีนี้ต่อไป นักศึกษารู้จัก
อภิปราย แสดงความคิดเห็นร่วมกัน มีความเข้าใจในกระบวนการเรียนแบบศูนย์การเรียนได้
เร็วขึ้น และไม่มีปัญหาในการเปลี่ยนกลุ่มจากศูนย์กิจกรรมหนึ่งไปยังอีกศูนย์กิจกรรมหนึ่ง จึงเป็น
ที่ปรากฏเด่นชัดว่า การเรียนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน ได้เปรียบกว่าการเรียนในห้อง
เรียนแบบบรรยายก็คือ การเรียน นักศึกษาจะมีโอกาสฝึกฝนลักษณะที่พึงประสงค์ 5 ประการคือ

1. กล้าและรู้จักแสดงความคิดเห็น
2. รู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง
3. รู้จักทำงานร่วมกันเป็นหมู่
4. รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
5. มีความรับผิดชอบมากขึ้น

นอกจากนี้ การวิจัยพบว่าการใช้สื่อการสอนเข้ามาช่วยในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน ใกล้เคียงไม่แตกต่างจากการสอนแบบบรรยาย แต่ในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนจะช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะการดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตยอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้เติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมประชาธิปไตยต่อไป

ปัญหาที่ปรากฏเด่นชัดคือ การเตรียมชุดการสอนซึ่งครูอาจต้องทำงานหนักในระยะแรก เพื่อเตรียมชุดการสอนประจำศูนย์การเรียน แต่ครูสามารถเก็บชุดการสอนไว้ใช้ในคราวต่อไปได้ ครูก็จะทำงานน้อยในระยะต่อมา หากจัดโปรแกรมไว้อย่างดี ครูจะมีเวลาเตรียมโปรแกรมการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ฉะนั้น ห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนควรได้นำมาพิจารณาเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิรูประบบการเรียนการสอนแบบเดิมให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันได้

2. จากการวิจัยที่ได้ค้นพบ พบว่านักศึกษาที่เรียนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน มีความจำในเนื้อหาดีกว่าการสอนแบบบรรยาย แสดงให้เห็นว่า การที่นักศึกษาได้ประกอบกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ ในกลุ่ม ทำให้นักศึกษาจดจำเนื้อหาได้ดีกว่า และได้รับความรู้กว้างกว่าการฟังจากการบรรยายของครู

3. การเรียนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน ทำให้นักศึกษามีลักษณะนิสัยของการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองเพิ่มขึ้น จะเห็นได้จากผลการทดสอบครั้งหลังคะแนนสูงขึ้นกว่าการสอบครั้งแรกอย่างมีนัยสำคัญ

ขอเสนอแนะ

1. ควรใช้ห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนวิชาสังคมศึกษา ทำให้นักศึกษามีอิสระในการศึกษาหาความรู้ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้นำเอาวิธีการแบบประชาธิปไตยที่ได้จากการเรียนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวันได้

2. ควรจัดทำชุดการสอนไว้เป็นชุด ๆ ประจำศูนย์กิจกรรม เพื่อสะดวกในการนำไปใช้สอนในคราวต่อไป เป็นการช่วยลดภาระการเตรียมการสอนหรือการจัดเตรียมอุปกรณ์การสอนในคราวต่อไป หรือเป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น

3. ควรได้ปรับปรุงโปรแกรมของศูนย์การเรียน ชุดการสอนประจำศูนย์กิจกรรมที่ได้เก็บไว้ และกิจกรรมต่าง ๆ อาจต้องเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

4. การใช้สื่อการสอนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพ หากครูได้มีการวางแผน รู้จักเลือก และมีวิธีการในการนำไปใช้ได้เหมาะสม

5. เมื่อได้มีการนำระบบศูนย์การเรียนรู้มาใช้นานพอสมควรแล้ว ควรจะได้มีการประเมินผลพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาให้มีความต่าง ๆ ที่ต้องการให้นักศึกษาได้พัฒนาไปตามวัตถุประสงค์ควบคู่ไปกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

6. ควรทำการฝึกอบรมครู ผู้บริหาร คณาจารย์เทศก ให้มีความเข้าใจในการจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ ตลอดจนประโยชน์ที่จะได้รับ

7. ควรได้มีการสนับสนุนการใช้ห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ในสถานศึกษาฝึกหัดครู โดยมีคณาจารย์เทศกเป็นสื่อกลางในการประสานการดำเนินงานของสถานฝึกหัดครู หรือมีคณะกรรมการกลางของสถานฝึกหัดครูทำหน้าที่ช่วยครูในการจัดทำโปรแกรมของศูนย์การเรียนรู้ หรือผลิตชุดการสอนที่เหมาะสมซึ่งครูสามารถนำไปใช้ได้ทันที โดยครูไม่ต้องจัดเตรียมโปรแกรมเอง และควรจัดทำคู่มือประกอบวิธีใช้ด้วย หรือถ้าสถานที่ใดไม่สามารถจัดเป็นชุดการสอนสำเร็จรูปได้ ก็อาจทำเฉพาะคู่มือการใช้ห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ที่ระบุโปรแกรมไว้โดยให้ครูหาสื่อการสอนเองก็ได้

8. สถานฝึกหัดครูที่จัดการสอนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ ควรได้มีการแลกเปลี่ยนชุดการสอนวิชาต่าง ๆ ที่ได้จัดทำ อันเป็นการช่วยปฏิรูประบบห้องเรียนให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันยิ่งขึ้น

9. แผนกโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ ควรได้ร่วมมือกับสถานศึกษาฝึกหัดครูอื่น ๆ ในการผลิตชุดการสอนเป็นรายบุคคล หรือเผยแพร่ผลงานของนิสิตปริญญาโทให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

10. การสอนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ ควรได้นำการสอนแบบเป็นทีม (Team teaching) มาใช้ จะเป็นการช่วยประหยัดเวลาในการเตรียมการสอน และช่วยสร้างประสบการณ์ตามที่สังคมต้องการ ให้กับนักศึกษาได้ทั่วถึง ให้รู้จักทำชุดการสอนไปช่วยสอนในถิ่นแคว้นที่ขาดแคลนครู หรือโรงเรียนครูคนเดียว โรงเรียนที่ขาดแคลนหนังสือ เป็นการช่วยแก้ปัญหาทางการศึกษาและสังคม ช่วยทำให้โครงการปฏิรูปการศึกษาดำเนินไปตามเป้าหมาย